

Doğru olmak

Mehmet Akşit

Koltuğuma tamamen gömülmüş bir şekilde Spielberg'in ünlü filmi Saving Private Rian'ı (Er Rian'ı Kurtarmak) seyrederken çarpıcı savaş sahneleri beni tuttu, bir zaman tünelinden geçirerek yıllar öncesine, kck bir ocuk olduğum günlere götürdü. Ağabeyim ile beraber rahmetli amcamın önüne diz kmşz, amcam anlatıyor biz dinliyoruz. "Arabistan da bir yerde bir tabur askeriz. Akşamın karanlığı ovaya kmş. İngilizler önümüzdeki tepelik bölgede sayısız topun namlusunu bize doğru çevirmişler. Bir ateşleseler, değil canlı kalmak, belki de ovada yüz yıl hiç ot bitmeyecek. Biz de ne yapalım, karanlıktan faydalanarak topların ta yanına kadar srndk ve İngilizlerin mevzisinin altına gizlendik". zerinden onlarca yıl geçmesine rağmen seyrettiğim film, amcamın anlattıklarını canlandırarak sanki beni savaşın ortasına bırakmıştı. "Toplar sabaha karşı ateş kasmaya başladığı zaman yer, gök, dağ, taş, sanki bütün kinat ve mahlkat topların emrine uymuşlar, zangır zangır sallanıyordu. Toz ve duman, kan ve barut kokusu ortalığı kaplamıştı. Topların sesi kesildiği zaman yerimizden doğruduk ve üzerlerine atıldık. Arkadaşlarım tek tek yere düşüyordu. Birden sırtımdaki namlunun drtmesi ile irkildim. Ancak o zaman 17 nefer kaldığımızın farkına vardım".

Amcamın sözleri kulağımda çınlamaya devam ediyordu: "Sonra İngilizler bizi yan yana sıraya dizdiler. Komutanları, yanında bir tercüman, sıranın başındaki arkadaşımızın şakağına tabancasını dayayarak bağırdı. Konuş, yoksa seni vururum. Hepimizin kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Arkadaşım sanki söylenenleri duymamış gibi dalgın bir şekilde boşluğa bakıyordu. Sonra birden yumruklarını sıkarak, gırtladığını paralarcasına La İlahe İllallah, kimse beni

konuşturamaz diye kükredi. Bu sözler İngiliz komutanı çılgına çevirmişti. Komutanın işaretiyle arkadaşımızı kurşuna dizmek üzere bizden ayırdılar. Komutan bu sefer sıradaki ikinci arkadaşımıza ynelmi. Anadolu'nun temiz bir insanı olan arkadaşımız daha güçlü bir şekilde beni konuşturacak daha anasından doğmadı diye bağırdı. İngiliz komutan iyice deliye dnmşti. Ayaklarını yere vuruyor, küfür ediyor, arada bir tabancasını bize doğru çevirerek, vururum, hiç acımam ha diye tehdit ediyordu. Aramızdan iki asker dayanamayarak konuşacaklarını söylediler. Geri kalan bizleri kurşuna dizmek üzere bir yere ayırdılar. Kimimiz dua ediyor, kimimiz yüksek sesle Kuran okuyor, kimimiz de boynunu bkmş, kaderimizi bekliyorduk. Sonra İngilizlerin infaz mangası silahlarını bize doğru çevirdi. Gözlerimi tam kapamıştım ki bir çatırtı koptu. Sanki bir mucize olmuştu. Hiç yara almadan hepimiz olduğu yerde, ayakta duruyorduk. Sonra anladık ki İngilizler ülkesine ihanet etti bunlar diyerek bizi değil, konuşan iki arkadaşımızı kurşuna dizmişlerdi. Sonra, bizi esir olarak Hindistan'a götürdüler".

Hatırlıyorum, ağabeyimle ikimiz amcama: "Amca řu anda karşına bir İngiliz ıkrsa ne yapardın?" diye sormuştuk. Hiç unutmam, karıncayı bile ezmekten korkan amcam: "Ne yapacağım, misafir ederdim. En iyi bir şekilde ağırlardım. Allah bize bir daha harp günlerini göstermesin" demişti. Hiç kuşkusuz doğru olup olmamak arasında ki en etin sınavı amcam vermişti. Doğru olmanın en ağır bir şekilde cezalandırılmasını beklerken tam aksine canı ile ödüllendirilmişti.

Belleğimde hala canlı bir şekilde duruyor, yıllar önce bir gün iş yerinde odamda çalışırken o zamanki dekan hışımla içeri

girerek: “Dinle Mehmet, para sıkıntımız var, reorganizasyona gideceğiz. 14 kadar çalışana üniversiteden çıkış vereceğiz. Eğer sen benim dediğimi dinlersen seni kovmayacağız. Bilmem anlatabildim mi? Ne dersek onu yapacaksın. Yoksa sende kendini sokakta bulursun!”. Ne diyeceğimi şaşırılmış bir vaziyette: “Kimi kovacaksınız?”. “Kimler olduğunu sen de biliyorsun. Senin bölümden çoğu. Bak sana torpil geçiyoruz. Herkes senin gibi şanslı olamayabilir. Ha sakın ola bu söylediklerimi kimseye söylemeye filan kalkma!”. Dekan soluk soluğa kaşlarını çatmış bana bakıyordu. Kime neden, nasıl, niçin çıkış verilecek belli değil. Ben: “İşten çıkarmak o kadar kolay mı? Hem ekonomik sıkıntının nedenleri araştırıldı mı? İşten çıkarıp çıkarmama ilkeleri belirlendi mi? Çalışanlara yazık değil mi?”. Dekan bana doğru parmağını sallayarak: “Çok soru soruyorsun. Kendi parmağını kendin kesiyorsun! İtiraz etme! Gerisini bana bırak!”. Artık dekanın sesini duymuyordum. Bizim bölümde çalışan arkadaşların yüzleri hayalimde canlanıyordu. Belli ki terliyordum. Oda bana dar geliyordu. Duvarlar üzerime yıkıldı yıkılacak, sanki Arabistan çölünde amcamın yanındaydım. Yumruklarımı sıkarak heyecanla haykırdığımı hatırlıyorum: “Bu iş böyle olmaz. Arkadaşlarıma ihanet edemem. Hem de herkese bu söylediklerinizi ileticeğim. Kimse bana yanlış bir iş yaptıramaz”. Bu sözler üzerine dekan kapıyı çarparak odamdan dışarı çıktı gitti.

Bu olay fakültemizde yıllar süren bir çekişmeyi başlattı. İhanet eden ve etmeyenler, torpil geçilen ve geçilmeyenler birbirine karışmıştı. Önce sanki bütün komisyonlar aleyhimize çalışıyordu. Bir biri ardına bize karşı kararlar alınıyordu. Aynı zamanda bana, arada bir, hala kendimi kurtarabileceğim haberi iletliyordu. Yılmadık. Tek tek fakültede çalışan herkesle konuşarak haklı olduğumuzu anlatmaya çalıştık. Önceleri bir kaç kişi olan bizler giderek onlarca kişiden oluşan bir gruba dönüştük. Dekan ve tayfası şaşırılmış, ne yapacaklarını bilemez hale gelmişti. Tehditler daha da artmaya başlamıştı. Ancak

bir işe yaramadı. İnanır mısınız, sonunda hepsi istifa ederek fakülteden ayrılmak zorunda kaldılar.

Doğal olarak her insan beşikten mezara kadar doğru ve yanlış arasında gider gelir. Doğruyu bulmak sadece kişileri değil toplumu da ilgilendirir. Örneğin, Hollanda da yaşayan Türk toplumu olarak bizi olumlu yönde etkileyecek seçenekler nelerdir? Toplum olarak acaba kendimizi nasıl yönlendirmeliyiz?

Doğru ve yanlış arasında seçim yapmakta bocaladığınız zaman genellikle size yanlış seçimin daha doğru olacağı telkin edilir. Doğru olmanın kişisel çıkarlarınıza ters düştüğünü anlatırlar. Haksızlık size değil başkasına yapılıncı da “canım işin gücün yok mu, otur oturduğun yerde, rahatını ne bozuyorsun” derler. Üstelik her zaman doğru ve yanlış birbirinden ayırmak da kolay değildir. Bu konuda kendinize bir rehber arıyorsanız, aklınızda olsun; size yanlış doğru diye satanlar her zaman çatal dillidir. Şahsınız adına somut bir örnek isterseniz, amcamı tehdit eden İngiliz komutanın ve beni işten atmak isteyen dekanın davranışlarını incelemenizi öneririm. Toplum olarak somut bir örnek isterseniz, çelişkili söz eden idarecileri takip ediniz. Onlar, başka devletlere “azınlık haklarına saygı duyun” diye diretirler, kendi ülkelerinde yaşayan göçmenleri azınlık olarak tanımazlar. Yurt dışında bulunan kendi soydaşlarına “aman ana dilinizi iyi öğrenin, iki dillilik çok faydalıdır, biz size okul açalım” derler, entegrasyonu engelliyor diyerek kendi ülkelerinde Türkçe derslerine karşı çıkarlar. Kendi toplumlarındaki yüzde ona varan okuma yazma bilmezleri görmezler, birinci nesil göçmenlere “en az ortaokul seviyesinde bizim dili okuyup yazmazsanız sizi cezalandırırız” diye tehdit ederler.

Çatal dillilerin telkinlerinin aksine, şahsen ve toplum olarak bize düşen, sağduyumuzu kullanarak, bilim ve kalp yolu ile kendimizi ileriye götürecek doğru seçenekleri bulmaktır. Unutmayalım, doğru olmak

evrimin insana ve topluma öğrettiği
evrimden etkilenmeyen belki de en önemli
bir derstir.

Prof. Dr. Ir. Mehmet Akşit

Den Haag - Brüksel arası trende 18 Mart 2004
ve 17 Ağustos 2004, Enschede

© 2004-2005 Mehmet Akşit. Bu yazılar ancak ticari
olmamak koşulu ile kullanılabilir.